

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ก. ลักษณะของลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ (Copyright) เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักของการคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (Author's Right) ที่นำมาประเทศได้รับรองคุ้มครองควยการบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน ที่ตั้งอยู่บนเหตุผลพื้นฐานในค่านของการให้ความเป็นธรรม, การพัฒนาวัฒนธรรมของประเทศ, การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ, การเคารพสิทธิในทางศีลธรรม และเป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณของประเทศชาติ โดยกฎหมายได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์อย่างเต็มที่ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของสาธารณชน และเพื่อที่จะส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์ผลงานให้มากขึ้นพร้อม ๆ กันไป (๓: ๑๕๓)

กฎหมายลิขสิทธิ์ได้เริ่มมีขึ้นในประเทศอังกฤษ ควบคู่การให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิในการทำสำเนา อันเป็นสิทธิของผู้พิมพ์ผู้โฆษณา และต่อมาก็มมีการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ใน The Statute of Anne, ๑๗๑๐ หลักของกฎหมายลิขสิทธิ์ก็ได้พัฒนาไปสู่ประเทศอื่น ๆ ในเวลาต่อมา สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ ได้มีกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรก คือ ประกาศของพระสมุทวชิรญาณ ที่ให้ความคุ้มครองการทำสำเนางานที่ลงพิมพ์ในหนังสือ "วชิรญาณวิเศษ" ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ก็ได้มีการตรา "พระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. ๑๒๐" โดยได้แบบอย่างมาจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษ (๑๒: ๖๘) และในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ก็ได้มีการแก้ไขโดย "พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. ๒๔๕๗" ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งสองฉบับได้ให้ความคุ้มครองเฉพาะงานวรรณกรรมเท่านั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงได้มีการตรา "พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔" ทั้งนี้เนื่องจาก กฎหมายเดิมทั้งสองฉบับล้าสมัยและให้ความคุ้มครองเฉพาะงานวรรณกรรมเท่านั้น

ทั้งอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็น้อยไป ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๓๔ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๓๔ เสีย โดยที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ แทนซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ ถือเป็นทรัพย์สิน (Property) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว (Monopoly Right) และสิทธิเฉพาะบุคคล (Personal Right) ซึ่งตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาซึ่งความคิดเห็นทางด้านการใช้สติปัญญา ประเภทวรรณกรรม, นาฏกรรม, ศิลปกรรม, ดนตรีกรรม, โสตทัศนวัสดุ, ภาพยนตร์, งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี, แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ โดยการสร้างสรรค์ขึ้นมาเองทั้งหมด, นำงานอื่นมาดัดแปลง หรือรวบรวมประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้งนี้เจ้าของลิขสิทธิ์นั้นจะได้รับความคุ้มครองในลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวที่จะทำซ้ำ, ดัดแปลง, นำออกโฆษณา หรือให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น ตลอดทั้งการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าว ภายใต้ระยะเวลาอันจำกัดตามกฎหมายที่เรียกว่า "อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์" Term of Protection of Copyright ซึ่งปกติอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ จะมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และให้มียุคไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย การใช้สิทธิที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นสิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว หากมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งมีโทษทั้งทางอาญา จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และโทษทางแพ่ง สำหรับการแสวงหาประโยชน์จากเจ้าของลิขสิทธิ์โดยทางอ้อมบางประการ เช่น การขาย การให้เช่า หรือการให้เช่าซื้อ ฯลฯ ก็ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์เช่นกัน หากผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ รุญแล้วว่าเป็นงานที่ทำขึ้นโดยการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น แต่ในบางกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องให้สาธารณชนหรือบุคคลบางกลุ่มบางคน ใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยปราศจากการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ จึงได้กำหนดข้อยกเว้นไม่ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์ไว้

หลายประการ เช่น การกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย หรือศึกษาการใช้เพื่อตนเอง, การใช้ประโยชน์ของงานโดยศาล เจ้าหน้าที่ หรือผู้สอนหรือผู้สอบ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เฉพาะงาน เช่น การทำซ้ำของบรรณารักษ์ของห้องสมุด, การโฆษณาผลิตภัณฑ์วัสดุ หรือภาพยนตร์ในร้านอาหาร สถานที่พักแรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือการทำงานศิลปะกรรมอันตั้งเปิดเผยอยู่ประจำในที่สาธารณะ เป็นต้น

ในคานของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ (International Copyright) ได้ถือเป็นหลักการสากลที่นานาประเทศได้ให้การคุ้มครองป้องกัน โดยตั้งอยู่บนเหตุผลพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนงานสร้างสรรค์, เพื่อความเ็นธรรมและศีลธรรม, เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม, เหตุผลทางความเศรษฐกิจ, ชื่อเสียงเกียรติคุณของประเทศ และเป็นความร่วมมือกันระหว่างประเทศ เกมการคุ้มครองลิขสิทธิ์มักจะทำกันในรูปของสนธิสัญญาทวิภาคี และต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ จึงได้มีรูปแบบของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในรูปของ อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ซึ่งได้พัฒนาแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาจนกระทั่งในปัจจุบันถึง ๙ ฉบับ และนอกจากนี้ยังมีอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งมีการแก้ไขหนึ่งครั้งเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๑

ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ หมายความว่า ลิขสิทธิ์มีแต่ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ต่างประเทศตามเงื่อนไขของอนุสัญญาหรือพันธกรณีอื่น ๆ ที่จะได้รับความคุ้มครองในประเทศไทย การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในประเทศไทย ได้มีหลักสำคัญอยู่ตามอนุสัญญาเบอร์น ค่ายการบัญญัติเป็นกฎหมายภายในตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งก็คือ "พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔" เป็นต้นมา และในปัจจุบันก็คือ "พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒"

ในปัจจุบันการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศจะเป็นไปในรูปของอนุสัญญาระหว่างประเทศซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ยอมรับกิจกรรมระหว่างประเทศนี้ โดยมีอยู่สองอนุสัญญาที่สำคัญ คือ อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ แต่ทั้งสองอนุสัญญามีหลักการสำคัญ

ที่แตกต่างกันอยู่ที่รูปแบบของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ โดยอนุสัญญาเบอร์นีใช้วิธีการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติ (Automatic Protection) ส่วนอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ใช้วิธีการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยมีแบบพิธี (Formality Protection) เช่นการมีสัญลักษณ์สงวนลิขสิทธิ์บนสำเนางานทุกฉบับ เป็นต้น อนุสัญญาเบอร์นีได้มีการแก้ไข ๗ ครั้งด้วยกัน ประเทศไทยในปัจจุบันได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นีอยู่ ๒ ฉบับการแก้ไขด้วยกัน คือ อนุสัญญาเบอร์นีฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งสำเร็จโดย Berne Additional Protocol ค.ศ. ๑๙๑๔ ในภาคสาระบัญญัติ (Substance) กับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ในภาคบริหาร (Administration) นอกจากนี้ในขณะที่เข้าภาคยานุวัติอนุสัญญาเบอร์นีฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ประเทศไทยได้ขอทำข้อยกเว้น (Reservations) เกี่ยวกับการโฆษณาคุ้มครองศิลปประยุกต์, การคุ้มครองจะต้องขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์แห่งแบบพิธีตามกฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงาน, จำกัดสิทธิในการแปลโดยขอใช้ระบบสิบปี จำกัดสิทธิในการทำซ้ำงานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร, สิทธิในการแสดงดนตรีกรรม นาฏกรรม ในที่สาธารณะ และการคุ้มครองงานที่ยังไม่ตกเป็นของสาธารณณะในขณะที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ รวม ๖ ข้อ และนอกจากนี้ก็มีสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้งอนุสัญญาเบอร์นีฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ และสนธิสัญญาทางไมตรีฯ เป็นพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของไทยในปัจจุบัน

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบัน ได้ให้การรับรองด้วยการบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยงานที่จะได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นีเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม และกฎหมายของประเทศนั้นได้ให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกันแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของไทยอยู่ด้วย และงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย

สำหรับงานของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นีนั้น ในกรณีที่ยังไม่ได้โฆษณาผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติหรือเป็นคนมีถิ่นที่อยู่ที่ประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือ

มีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนหนึ่งของปีในการสร้างสรรค์งานนั้น ในกรณีที่ได้อิทธิพลแล้วจะต้องได้อิทธิพลเป็นครั้งแรกในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นงานที่นำไปตามเงื่อนไขและวิธีการซึ่งกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ โดยมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามที่กฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ แต่จะต้องไม่เกินกว่าอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ สำหรับการแปลงงานวรรณกรรมหรือนาฏกรรม หากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้จัดทำใหม่หรืออนุภาคีใหม่ ใ้จัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยและโฆษณาคำแปลในราชอาณาจักรไทย ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณางานวรรณกรรม หรือนาฏกรรม ดังกล่าวเป็นครั้งแรก จะถือว่าสิทธิในการแปลงนั้นเป็นอันสิ้นสุดลง

ข. ระบบของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือ

๑. สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือ สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือ ก็คือ สิทธิของผู้สร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง เป็นสิทธิที่ผู้สร้างสรรค์มีอำนาจแต่ผู้เดียวที่จะทำการถ่ายทอดความหมายจากหนังสืออันเป็นงานแรกเริ่มมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งก็หมายความว่าภาษาไทย ้วยการแสดงออกมาในรูปของการเขียน ทั้งนี้การแปลหนังสือนี้จะต้องทำด้วยความเชื่อถือ และถูกต้องตรงกับความจริงทั้งในคานเนื้อหาและรูปแบบ การแปลหนังสือนี้ ถือเป็นกาวิชาชีพปัญญาสร้างสรรค์ชั้นมาประเภทหนึ่ง จึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้คำแปลมีลิขสิทธิ์ เหมือนงานแรกเริ่มใหม่ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นกาเสื่อมสิทธิหรือกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม

สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้มีอยู่หลายระบบด้วยกัน โดยแยกเป็นสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาเบอร์น เพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม และสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ซึ่งในแต่ละอนุสัญญามีระบบของสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือ มีดังนี้ คือ

สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาเบอร์น มีอยู่ด้วยกัน ๓ ระบบ คือ

ก) ระบบสิทธิ ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖ โดย Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖

ให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปล แก่ผู้สร้างสรรค์ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรกของงานแรกเริ่ม และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือขึ้นเป็น ให้ได้รับความคุ้มครองภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก ต่อเมื่อผู้สร้างสรรค์ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในงานนั้นด้วย การทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานนั้นภายในระยะเวลาดังกล่าว

ข) ระบบกรรมคา เป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘, Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ Brussels Act, ค.ศ. ๑๙๔๘, Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยในสาระสำคัญแล้วจะให้ผู้สร้างสรรค์ได้รับความคุ้มครองให้สิทธิในการแปลตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของงานแรกเริ่ม

ค) ระบบออกไปอนุญาตทำการแปล เป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ และประเทศที่จะใช้ระบบนี้อนุสัญญาทั้งสองฉบับได้สงวนสิทธิไว้ เฉพาะสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น โดยการแปลจะกระทำได้ก็ด้วยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ภายหลังจากพ้นระยะเวลา ๓ ปี หรือ ๑ ปี แล้วแต่ภาษาที่จะทำการแปล นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณางานแรกเริ่มเป็นครั้งแรก โดยจะต้องทำการแปลเป็นภาษาของประเทศกำลังพัฒนานั้น ๆ และจำหน่ายแจกได้เฉพาะภายในอาณาเขตของประเทศกำลังพัฒนานั้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขในรายละเอียดอื่น ๆ อีกเพื่อเป็นการควบคุมการแปลให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับผลประโยชน์บางประการ อาทิเช่น จะต้องทำการแปลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอน การศึกษาหรือการค้นคว้าวิจัย, ได้มีการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วแต่ไม่สามารถตกลงกันได้หรือหาเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่พบ, จะต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ลิขสิทธิ์ในราคาที่เป็นธรรม เป็นต้น

สำหรับสิทธิในการแปลตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ก็มีอยู่ด้วยกัน ๓ ระบบเช่นกัน

คือ

ก) ระบบบทบัญญัติหลัก ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ และ ฉบับ ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยผู้สรวางสรรคดีได้รับสิทธิในการแปลตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข) ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ และฉบับ ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยการแปลจะกระทำโดยความช่วยเหลือของไบบลิโอทีกจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย หลังจากผ่านพ้นระยะเวลา ๗ ปี นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก โดยทำการแปลในภาษาของประเทศนั้น และนอกจากนี้ยังมีการกำหนดรายละเอียดอื่น ๆ อีกเพื่อเป็นการควบคุมการแปลให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับประโยชน์บางอย่างในบางประการ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบบออกใบอนุญาตทำการแปลของอนุสัญญาเบอร์น์ แต่มีได้จำกัดเฉพาะการทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอน การศึกษา หรือการวิจัยเท่านั้น ในระบบนี้ได้สงวนสิทธิ์ไว้เฉพาะสำหรับงานเขียน (writing) เท่านั้น

ค) ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ และได้สงวนสิทธิ์ในการใช้ไว้สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น โดยการแปลจะกระทำโดยความช่วยเหลือของไบบลิโอทีกจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายภายหลังจากพ้นระยะเวลา ๓ ปี หรือ ๑ ปี แลแล้วภาษาที่จะทำการแปล นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณางานเป็นครั้งแรก โดยจะต้องทำการแปลเป็นภาษาของประเทศกำลังพัฒนานั้น และจำหน่ายแจกได้เฉพาะภายในอาณาเขตของประเทศกำลังพัฒนานั้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขในรายละเอียดอื่น ๆ อีก ซึ่งก็มีลักษณะคล้ายกันกับระบบการออกใบอนุญาตทำการแปลตามอนุสัญญาเบอร์น์ นั่นเอง

๒. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือถือได้ว่าเป็นสิทธิพื้นฐานของลิขสิทธิ์ สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ หมายความว่า การทำหนังสือฉบับอื่นหนึ่งฉบับขึ้นไป ไม่ว่าจะการทำซ้ำขึ้นอีกนั้นจะเป็นการทำขึ้นทั้งฉบับหรือเป็นแต่เพียงบางส่วน ในรูปของวิธีการพิมพ์หรือโดยวิธีอื่นในทำนองเดียวกัน สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาระหว่างประเทศมักจะไม่มีการบัญญัติรับรองสิทธิในการทำซ้ำไว้โดยตรง เพราะ

จะถือว่าเป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งกฎหมายภายในจะได้อำนาจคุ้มครองไว้ต่างหาก แต่ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศจะบัญญัติรับรองไว้เฉพาะกรณีเท่านั้นเอง เช่น สิทธิในการทำซ้ำเรื่องที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เป็นต้น

สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาเบอร์น มีอยู่ด้วยกัน ๓ ระบบ คือ

ก) ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน เป็นไปตามBerne Convention,

ค.ศ. ๑๘๘๖, Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖, Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ และ Brussels Act, ค.ศ. ๑๙๔๘ โดยในแต่ละอนุสัญญาต่างบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำงานที่ลงพิมพ์ในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ เฉพาะเมื่อได้มีการแสดงการห้ามไว้ แต่ในรายละเอียดก็แตกต่างกันโดยมีวิวัฒนาการดังนี้ คือ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ ให้ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำเรื่องที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารไว้ คือ หากมิได้มีการแสดงการห้ามทำซ้ำไว้ผู้อื่นสามารถทำซ้ำนั้นได้ เว้นแต่ที่เป็นเรื่องโต้ตอบทางการเมือง ขาวประจำวันหรือข่าวสารเบ็ดเตล็ด Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖ ได้จำกัดสิทธิในการทำซ้ำเฉพาะเรื่องที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารที่มีเรื่องที่แต่ง เป็นตอนติดต่อกันและนิทาน หากมิได้มีการแสดงการห้ามไว้ บุคคลอื่นก็สามารถที่จะทำซ้ำเรื่องดังกล่าวได้แต่จะต้องอ้างที่มาไว้ด้วย และเรื่องที่เป็นข้อโต้ตอบทางการเมือง ขาวประจำวัน ก็เหมือน Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖, Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้บัญญัติให้สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ ในเรื่องที่แต่งเป็นตอนนิทานในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ไม่อาจทำซ้ำได้ หากมิได้แสดงการห้ามทำซ้ำไว้ หนังสือพิมพ์อื่นสามารถทำซ้ำได้แต่จะต้องอ้างที่มาไว้ด้วย, Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ บัญญัติให้งานที่แต่ง เป็นตอนติดต่อกัน นิทาน หรืองานอื่น ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารไม่อาจทำซ้ำได้นอกจากจะได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่บรรดาเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจประจำวัน เรื่องเกี่ยวกับการเมือง หรือศาสนาที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร หนังสือพิมพ์อื่นสามารถทำซ้ำได้โดยต้องอ้างที่มาไว้ด้วย และบทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช้กับบรรดาขาวประจำวัน หรือข่าวสารเบ็ดเตล็ด, Brussels Act, ค.ศ. ๑๙๔๘ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองบรรดาบทนิทานที่แต่ง เป็นตอนติดต่อกัน เรื่องสั้นหรืองานอื่น ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารไม่อาจทำซ้ำได้ ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจประจำวัน

การเมือง หรือการศาสนา หนังสือพิมพ์สามารถทำซ้ำได้ หากมิได้มีการแสดงการห้ามไว้โดยจะตองอ้างที่มาไว้ด้วย และบทบัญญัตินี้จะไม่ใช้กับชาวประจำวัน หรือชาวสารเบ็ดเตล็ด

ข) ระบบบทบัญญัติทั่วไป เป็นไปตาม Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองให้ได้รับสิทธิพิเศษในการอนุญาตให้ทำซ้ำงานของตนในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ

ค) ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ซึ่งเป็นไปตาม Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ในระบบนี้เป็นการสงวนสิทธิไว้สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยการทำซ้ำงานจะกระทำได้อีกด้วยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ภายหลังจากระยะเวลา ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๗ ปี แล้วแต่ประเภทของงาน โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยมีเงื่อนไขในรายละเอียดบางประการ เช่น จะต้องทำซ้ำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในระบบที่เกี่ยวกับการสอน จะต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วแต่ไม่สามารถตกลงกันได้หรือไม่สามารถหาตัวเจ้าของลิขสิทธิ์พบ จะต้องเสียค่าใช้ลิขสิทธิ์ในอัตราที่เป็นธรรม เป็นต้น

สำหรับสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลนี้ มีอยู่ด้วยกัน ๒ ระบบ คือ

ก) ระบบบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยเจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับความคุ้มครองให้ได้รับสิทธิในการทำซ้ำงานของตนตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และแม้ว่าอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ จะมีได้บัญญัติไว้ แต่ก็เป็นไปตามสิทธิ พื้นฐานของลิขสิทธิ์นั่นเอง ซึ่งก็มีความหมายเหมือนระบบนั้นนั่นเอง

ข) ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยผู้ทำซ้ำจะสามารถทำซ้ำงานที่โฆษณาด้วยวิธีการพิมพ์หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกันเพื่อใช้ในระบบที่เกี่ยวกับการสอน ด้วยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ภายหลังจากระยะเวลา ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๗ ปี แล้วแต่ประเภทของงาน นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก โดยมีเงื่อนไขในรายละเอียด

อื่นอีก ซึ่งก็มีลักษณะ เหมือนกันกับระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำตามอนุสัญญาเบอร์น์ นั่นเอง

สำหรับกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายภายใน เรื่องของลิขสิทธิ์นี้ จะต้องบัญญัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ตนเป็นภาคีอยู่ สำหรับประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น์ ที่มีพันธกรณีระหว่างประเทศเหมือนกับประเทศไทยนั้นไม่มี เนื่องจากในปัจจุบันคงมีเฉพาะ ประเทศไทยเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ยังเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์น์ ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ (ภาคสารະบัญญัติ) ดังนั้นการเทียบเคียงบทบัญญัติกฎหมายภายในกับประเทศต่าง ๆ จึงไม่อาจเป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ตามในระบบของสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือตามกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ มีประเทศที่ระบบนี้เท่าที่ค้นพบมีอยู่ ๒ ประเทศ คือ ประเทศสาธารณรัฐศรีลังกาและประเทศสหพันธสาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย เพราะประเทศทั้งสองนี้ได้ขอทำขอสถวนเกี่ยวกับสิทธิในการแปลโดยขอสืบปีดังกล่าว ซึ่งในประเทศต่าง ๆ มีกฎหมายภายในเกี่ยวกับสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือ ดังนี้ คือ

ประเทศสาธารณรัฐศรีลังกา เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น์ ฉบับ Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ (ภาคสารະบัญญัติ) ได้จัดทำขอสถวนสำหรับเรื่องของสิทธิในการแปลในระบบ สืบปี ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ส่วนสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติ เฉพาะงาน แต่น่าสังเกตว่าการแสดงการห้ามมิให้ทำซ้ำนั้นจะต้องแสดงไว้ขณะที่โฆษณาเป็น ครั้งแรก

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนคองโก เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น์ ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๑๑ ได้ใช้สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือในระบบออกใบอนุญาต และ สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ น่าสังเกตว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของ สาธารณรัฐประชาชนคองโกนี้มีได้บัญญัติวิธีการและขอบเขตของใบอนุญาตไว้แต่ประการใด ซึ่งเข้าใจว่าจะออกเป็นระเบียบภายในของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตนั้น ๆ และภาษาฝรั่งเศส เป็นภาษาที่ใช้กันทั่วไปในสาธารณรัฐประชาชนคองโก

ประเทศโคลัมเบีย เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑
ได้ใช้สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือ และสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติพิเศษ
สำหรับประเทศกำลังพัฒนา และภาษาที่ซ้กันทั่วไปในประเทศโคลัมเบียคือ ภาษาสเปน

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑
ได้ใช้สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติหลัก และสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือใน
ระบบบทบัญญัติทั่วไป

ประเทศอังกฤษ เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Brussels Act,
ค.ศ. ๑๙๔๘ (ภาคสารະบัญญัติ) และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ ได้ใช้สิทธิ
ในการแปลซึ่งหนังสือในระบบธรรมดา และสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติ
ทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันกับสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติหลัก และสิทธิ
ในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบทั่วไปของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ นั้นเอง

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา
เบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ ได้
ใช้สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือในระบบสืบไปตามข้อสงวนที่ใดทำได้ สำหรับงานของภาคีสมาชิก
อนุสัญญาเบอร์น ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน สำหรับงานของภาคีสมาชิก
อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลที่มี ภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ส่วนสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ
ระบบบทบัญญัติทั่วไป สำหรับงานของภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น และระบบบทบัญญัติทั่วไป
สำหรับงานของภาคีสมาชิกอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลที่มี ภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น

ประเทศญี่ปุ่น เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act,
ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ ได้ใช้สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือใน
ระบบธรรมดา และสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งก็มีลักษณะเหมือน
กันกับสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติหลักและสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบ
ทั่วไปของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล

สำหรับ Tunis Model Law on Copyright for Developing Countries เป็นกฎหมายแบบอย่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่จะบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ภายใน โดย ทั้งนี้จะต้อง เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ หรืออนุสัญญา ลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๙๑ หรือทั้งสองฉบับโดยกฎหมายฉบับนี้ใช้ระบบสิทธิในการแปลซึ่ง หนังสือในระบบออกใบอนุญาตของอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ หรือ ระบบทบทวนคดีกเวนสำหรับประเทศกำลังพัฒนาของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๙๑ และสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ตามอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ และระบบทบทวนคดีกเวนสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ตาม อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๙๑

ค. สิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือของไทย ในปัจจุบันประเทศไทยมี พันธกรณีระหว่างประเทศในเรื่องของลิขสิทธิ์อยู่ ๒ พันธกรณี คือ สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา และอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ พร้อมขอสงวน ๒ ขอ

ในคำขอการบังคับให้สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกานี้ เนื่องจากประเทศไทยซึ่งถือว่าสนธิ สัญญาจะไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมายภายในในทันที จะมีผลเป็นกฎหมายภายในต่อเมื่อมีการ ออกกฎหมายภายในบังคับตามที่ทำไว้ในสนธิสัญญา จึงไม่อาจให้สนธิสัญญาดังกล่าวมาบังคับ ใช้ในประเทศไทยตามกฎหมายภายในได้ จึงคงผูกพันอยู่ในระดับรัฐต่อรัฐเท่านั้น แต่ใน บางกรณีศาลยุติธรรมภายในประเทศก็ได้เคยวินิจฉัยตีความสนธิสัญญาไว้โดยตรง ในเมื่อ รัฐได้รับบังคับให้สนธิสัญญานั้นเสมือนกฎหมายภายใน และโดยเฉพาะคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ กคดีแดง ที่ ๖๔๓/๒๕๒๕ ศาลก็ได้ตัดสินโดยยอมรับสนธิสัญญาทางไมตรีดังกล่าวด้วย ซึ่งไม่อาจ ถือเป็นบรรทัดฐานได้ จึงเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ยังไม่มี ความแน่นอนเพียงพอ แต่โดย หลักกฎหมายแล้ว เป็นความผูกพันของรัฐที่ยอมรับสนธิสัญญานั้น โดยฝ่ายบริหารจะต้องจัดทำให้ สนธิสัญญานี้เข้าอยู่ในระเบียบภายในโดยตรง หากฝ่ายบริหารเห็นควรมีให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ แก่งานของ ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในของไทย คือ แก้ไข มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑

สำหรับในด้านของอนุสัญญาเบอร์น ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายภายในรองรับให้สอดคล้องกับพันธกรณีแล้ว ซึ่งในปัจจุบันก็คือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ แต่เนื่องจากการเริ่มบังคับใช้ของกฎหมายทั้งสองไม่พร้อมกัน การใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในระหว่างที่มีการใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่ยังไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกา จึงต้องบังคับตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ทั้งนี้ เพราะมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้แล้ว โดยให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะต้องพิจารณาตามพระราชกฤษฎีกาเสียก่อน หากมิได้บัญญัติไว้ก็ให้พิจารณาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นเพียงเงื่อนไขรองจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งหากไม่มีก็ไม่กระทบต่อผลการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายก็ต้องการให้ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้รับการคุ้มครอง และในทำนองเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ก็ได้รับความคุ้มครองจากเหตุผลเดียวกัน เพราะพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มิได้กำหนดเงื่อนไขไว้แต่อย่างใด

ความกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยในปัจจุบัน ได้บัญญัติสิทธิในการแปลและการทำซ้ำ ซึ่งหนังสือต่างประเทศไว้ โดยสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือต่างประเทศได้บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ในมาตรา ๕ วรรค ๒ ในลักษณะทั่วไปก็มีความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แต่มีประเด็นการสิ้นสิทธิในการแปล ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกามีได้กำหนดไว้ คงกำหนดเฉพาะการสิ้นสุดของสิทธิในการทำซ้ำ, กัดแปลง และโฆษณาซึ่งคำแปล แต่ด้วยการตีความกฎหมายจึงทำให้ได้ความว่า สิทธิในการแปลก็สิ้นสุดลง ซึ่งก็จะสอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาเบอร์น ในด้านของการคุ้มครองงานแปลนั้น บทบัญญัติคุ้มครองงานแปลต่างประเทศมิได้มีการบัญญัติ และก็ไม่อาจนำบทบัญญัติคุ้มครองงานแปลในประเทศมาใช้บังคับด้วย แต่ด้วยอาศัยการตีความกฎหมายก็ทำให้ งานแปลต่างประเทศก็ได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิเหมือนงานแรกเริ่มเหมือนพันธกรณีระหว่างประเทศ

สำหรับในค่านของสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามกฎหมายปัจจุบัน มิได้มีบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการทำซ้ำที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ในระบบบทบัญญัติ เฉพาะงาน ซึ่งเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยแต่อย่างใด ทั้งมิได้บัญญัติตาม Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ที่มีข้อสงวนของประเทศไทย จึงทำให้ภาคีว่า ประเทศไทยได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือมากขึ้น และมากกว่าพันธกรณี ระหว่างประเทศกำหนดไว้ ซึ่งก็ไม่ใช่การขัดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศแต่ประการใด

ข้อเสนอแนะ

๑. เนื่องจากประเทศไทยได้มีพันธกรณีระหว่างประเทศในค่านของลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ นอกจากอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปะกรรมแล้ว ก็มีสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ สหรัฐอเมริกา และตามพันธกรณีหลังนี้ ในปัจจุบันมิได้มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายภายใน อย่างสมบูรณ์แน่นอน เพราะหากพิจารณาในค่านหลักกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ไม่อาจจะให้บังคับเป็นกฎหมายภายในได้ และไม่อาจนำพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาใช้ บังคับกับงานสร้างสรรค์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ แมว่าจะเคยมีคำพิพากษาศาล อุทธรณ์คดีสินคดีเป็นตัวอย่างแล้วก็ตาม แต่ก็อาจยึดถือเป็นบรรทัดฐานได้ จึงน่าจะมีการ พิจารณาทบทวนปัญหานี้อีกครั้ง และหนทางแก้ปัญหานี้ก็คือ ตรวจกฎหมายภายในให้การ รับรองคุ้มครองงานของประเทศสหรัฐอเมริกาตามสนธิสัญญาดังกล่าว โดยจะตราเป็น กฎหมายฉบับใหม่หรือแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในมาตรา ๕๒ ให้มีขอบเขต กว้างขึ้นกว่าเดิมก็ได้ แต่ในการตราเป็นกฎหมายฉบับใหม่นี้ อาจจะทำให้ขัดแย้งกับ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงน่าจะแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้เป็นเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศ อันเป็น เรื่องที่ลึกซึ้งมากซึ่งเป็นการยากที่จะวินิจฉัยได้อย่างแน่นอน ดังนั้นจึงควรเป็นไปตาม นโยบายของรัฐบาล

๒. สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทย ได้บัญญัติขึ้นมาอย่างไม่ค่อยจะสมบูรณ์นัก แต่ก็มีควมสมบูรณ์มากกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ มาก และปัญหาสำคัญที่จะต้องมีการแก้ไขอยู่ ๒ กรณี คือ

๒.๑ ปัญหาของการคุ้มครองสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือ ความบทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ในประเด็นที่เป็นปัญหาซึ่งที่เคยยกขึ้นกล่าวไว้แล้วตั้งแต่บทที่ ๕ ว่า สิทธิที่จะสิ้นสุดหลังครบระยะเวลาสิบปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ทำการโฆษณาเป็นครั้งแรก และกฎหมายเรื่องนี้ได้กำหนดไว้เฉพาะสิทธิในการทำซ้ำ คัดแปลง และโฆษณาซึ่งคำแปลแต่มีใ้บัญญัติถึงสิทธิในการแปลสิ้นสุดลงแล้วจะทำให้เข้าใจกันได้โดยทั่วไปได้ แม้ว่าจะได้พยายามใช้วิธีแก้ปัญหานี้ด้วยการตีความกฎหมายตามที่เคยพิจารณาไว้แล้วในบทที่ ๕ แต่ก็ไม่แน่ใจนักว่าจะบรรลุผลตามเจตนาในการบังคับใช้กฎหมายนั้นหรือไม่ โดยเฉพาะในชั้นศาลยุติธรรม

๒.๒ ปัญหาของการคุ้มครองงานแปล โดยหลักทั่วไปทั้งอนุสัญญาเบอร์น และกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศต่าง ๆ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองงานแปลให้มีสิทธิเหมือนงานแรกเริ่ม แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการเสื่อมสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม สำหรับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มีใ้บัญญัติไว้ และก็ไม่อาจนำบทบัญญัติที่มีอยู่ในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ อันเป็นบทบัญญัติของลิขสิทธิ์ในประเทศมาบังคับใช้ได้ เพราะมีความขัดกันและไม่อาจปรับเข้ากับกรณีของงานต่างประเทศได้ ซึ่งก็เช่นกันกับข้อ ๒.๑ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตีความเพื่อให้บรรลุผลตามพันธกรณีและหลักสากลที่ถือปฏิบัติกันอยู่ ึ่งงานแปลได้รับความคุ้มครองเหมือนงานแรกเริ่ม แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการเสื่อมสิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิม โดยอาศัยหลักเทียบเคียงกับงานที่หมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไปแล้ว และหลักของการสร้างสรรค์งานโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่เป็นที่มั่นใจนักว่าการตีความดังกล่าวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่

จากปัญหาทั้งสองข้อนี้ ย่อมยังไม่เป็นการแน่นอนที่ผลของการแก้ปัญหาคือการตีความกฎหมายดังที่ตั้งไว้ว่าจะบรรลุผลในชั้นศาลยุติธรรมหรือไม่ ซึ่งหากเป็นไปได้ตรงกันข้ามก็ควรมีการแก้บทบัญญัติดังกล่าวเสียใหม่

๓. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทย อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทย มีบัญญัติกฎหมายภายในตามข้อสงวนที่ค้ำทำไว้ขณะที่เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น์ ใน เรื่องของสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และก็ไม่บัญญัติกฎหมายภายในตามบทบัญญัติที่สงวนไว้ไม่ข้อใด ซึ่งก็คือ สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน ตาม Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ แต่คงบัญญัติไว้ตามระบบบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่าประเทศไทยมีนโยบายที่จะให้ ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสืออย่างเต็มที่มากกว่าพันธกรณีที่อยู่กันอยู่ ซึ่งหาก ประเทศไทยยังคงต้องการใช้สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน ไม่ว่าจะ เป็นตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ หรือตาม Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ก็จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายใหม่ แต่หากประเทศไทยต้องการให้ความคุ้มครองมากกว่า พันธกรณี ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายใหม่แต่ประการใด

อนึ่ง จากทำการวิจัยเรื่องนี้มีข้อน่าสังเกตว่า ตามกฎหมายเดิม คือ พระราช บัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้บัญญัติเรื่องลิขสิทธิ์ระหว่าง ประเทศไว้ในหมวด ๒ อันเป็นการปะปนไปกับลิขสิทธิ์ในประเทศในหมวด ๑ โดยในเรื่อง ใดที่มีโลกกล่าวไว้ในเรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ก็จะนำบทบัญญัติของลิขสิทธิ์ในประเทศ ไปบังคับด้วย แต่เมื่อพอมานับบัญญัติเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ โดยในเรื่องของรายละเอียดหรือเงื่อนไขการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่าง ประเทศให้ตราขึ้นเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยในเรื่องใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา ก็จะนำบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ มาใช้บังคับ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้ตราขึ้นโดยเปลี่ยนหลักเกณฑ์เดิมในหลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของ งานแปล, สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในกรณีของบทความที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร, การเริ่มนับระยะเวลาของสิทธิในการแปล, สิทธิในการเล่นแสดงในที่สาธารณะซึ่งงานดนตรี- กรรมและงานนาฏกรรม เป็นต้น โดยมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะต้องการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ในประเทศมากขึ้นกว่ากฎหมายฉบับเดิม แต่พอมาตราให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ดูเหมือนจะพยายามบัญญัติพระราชกฤษฎีกาใหม่ลักษณะเหมือนกับหมวด ๒

เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ คงจะสังเกตได้จากบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาเองมีความคล้ายกันกับ หมวด ๒ ดังกล่าว แต่ก็ได้บัญญัติให้รัดกุมขึ้น จึงทำให้บทบัญญัติในหลาย ๆ เรื่องที่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักเกณฑ์เดิมดังกล่าว ซึ่งเป็น พันธกรณีระหว่างประเทศของไทยโดยเฉพาะเป็นข้อสงวนที่ประเทศไทยได้ทำไว้ มิได้บัญญัติ รับรองไว้ในพระราชกฤษฎีกา อันทำให้เป็นข้อบกพร่องประการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วย ลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน จึงน่าจะมีการพิจารณาบททวนปัญหานี้ด้วย ซึ่งทางหนึ่งก็คือการแก้ไข กฎหมาย (พระราชกฤษฎีกา) เสียใหม่

๔. หากพิจารณาสิทธิในการแปลและทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบต่าง ๆ ทั้งคาม อนุสัญญาเบอร์นและอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลแล้ว จะเห็นว่าประเทศไทยควรรักษาสิทธิในการแปล ซึ่งหนังสือในระบบลิขสิทธิ์ และน่าจะนำสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ซึ่งสามารถกระทำใ้ได้แม้ระบบทั้งสองจะอยู่ในอนุสัญญาเบอร์นคนละฉบับการแก้ไขก็ตาม กล่าวคือสิทธิในการแปลระบบลิขสิทธิ์อยู่ใน Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และสิทธิในการทำซ้ำระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำอยู่ใน Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑ โดยการสมัครเป็น ภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑ ในภาคสารบัญญัติ* พร้อมนี้ ก็ขอสิทธิพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ตามที่ได้บัญญัติไว้ในภาคผนวกในส่วนที่เป็นสิทธิ ในการทำซ้ำ ส่วนสิทธิในการแปลซึ่งหนังสือยังคงใช้ระบบลิขสิทธิ์ตามเดิม โดยขอสงวนสิทธิ ในการใช้สิทธิในการแปลในระบบลิขสิทธิ์ตามข้อสงวนเดิม ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๕ ของภาคผนวกท้าย Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑

ปัญหาของการสมัครเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑ นี้ จะต้องพิจารณาให้ละเอียดในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เพราะวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้คงดำเนินการวิจัยเฉพาะในด้านของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือเท่านั้น

* ขณะนี้ประเทศไทยได้เป็นภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาเบอร์นฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑ ในภาคบริหารแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

ส่วนในค่านของอนุสัญญาสิทธิสาถลนั้น หากประเทศไทยมีเจตจำนงที่จะเข้า
เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสิทธิสาถล ก็น่าจะใช้สิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบ
บทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งก็หมายความถึง อนุสัญญาสิทธิสาถล ฉบับ
แก้ไข เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๑ อันมีลักษณะคล้ายกันกับอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act,
ค.ศ. ๑๙๗๑ นั้นเอง และในทำนองเดียวกันกับการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น
ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ในภาคสารบัญญัติ คือ จะคงพิจารณาในรายละเอียด
ละเอียคในค่านอื่น ๆ ประกอบควย เพราะวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงดำเนินการวิจัยเฉพาะ
สิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย